Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki

Lausunto

08.10.2026

Asia: 4802/00.01.02/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueelliseksi hyvinvointisuunnitelmaksi 2027-2030

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen osalta alueellisen hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet ovat pääosin hyvin linjassa kaupungissa tehtävän hyvinvointityön kanssa. Tätä kohderyhmää koskien kaupunki näkee osallisuuden vahvistamisen yhtenä tärkeimmistä toimenpiteistä hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja tulevaisuususkon edistämiseksi. Kun nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin, heidän kokemuksensa

merkityksellisyydestä ja yhteenkuuluvuudesta vahvistuu, samalla kun ulkopuolisuuden ja syrjäytymisen riski vähenee.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä on monissa tapauksissa keskeistä, että koko perhe saa tarvitsemansa tuen. Myös kaupungin tavoitteena on tarjota aktiivista tukea vanhemmuuteen esimerkiksi järjestämällä vanhempainiltoja ja keskustelutilaisuuksia eri teemoista.

Kaupunki on käynnistänyt hankkeen, jonka yhtenä tavoitteena on rakentaa Move-polku lasten fyysisen terveyden edistämiseksi niille lapsille, joiden fyysinen toimintakyky on huolestuttavan heikolla tasolla. Jotta polku voisi toimia mahdollisimman tehokkaasti, tarvitaan toimivaa yhteistyötä sekä kaupungin että hyvinvointialueen toimijoiden välillä.

Tavoitteissa mainitaan myös lapsiperheköyhyyden riskitekijöiden torjuminen esimerkiksi kiinnittämällä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteissa erityistä huomiota lasten harrastustoiminnan tukemiseen. Sama tavoite näkyy selkeästi myös kaupungin hyvinvointityössä esimerkiksi harrastamisen Suomen mallin sekä kaupungin tekemän Kaikukortti-verkostoon liittymispäätöksen kautta. Myös Kaikukortin osalta toimiva

yhteistyö kaupungin ja hyvinvointialueen välillä on keskeistä.

Hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että yhtenä tavoiteltavana muutoksena on lasten ja nuorten helposti saatavien mielen hyvinvoinnin palvelujen vahvistaminen. Tämän saavuttamiseksi kehitetään lasten ja nuorten mielenterveyspolkua sekä hoidonporrastusta yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän kanssa. Raaseporin kaupunki haluaa korostaa tarvetta parantaa lasten ja nuorten, erityisesti nuorten aikuisten, psyykkistä

hyvinvointia tukevien palvelujen saavutettavuutta. Kaupungin kokemuksen mukaan palvelujen saatavuudessa on tällä hetkellä puutteita. Palveluihin on vaikea päästä muun muassa rajallisten vastaanottoaikojen ja vähäisen palvelupisteiden määrän vuoksi. Lisäksi jatkohoitoon pääsy sekä erikoisasiantuntijoiden arviot, kuten psykologi- ja psykiatripalvelut, koetaan haastaviksi. Myös ruotsinkielisten palvelujen saatavuus on turvattava, sillä

ruotsinkieliset nuoret eivät aina saa tukea omalla äidinkielellään.

Toinen tavoiteltava muutos on tukea lapsia ja nuoria oppimaan taitoja, joilla he voivat toimia turvallisesti erilaisissa arjen tilanteissa myös digitaalisissa ympäristöissä. Tavoite hyödyntää Ankkuri-toimintamallia koko Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueella lasten ja nuorten rikosten ennaltaehkäisemiseksi on tärkeä ja kannatettava. Samalla Ankkuritoiminnan rakenteita on tarpeen kehittää. Yhteistyö ja toimintatavat vaihtelevat tällä hetkellä Länsi Uudenmaan hyvinvointialueen neljän Ankkuritiimin välillä, muun muassa siinä, mitä kohderyhmiä toiminta kattaa. Paikallisesta näkökulmasta yhteistyö toimii hyvin Raaseporin, Hangon ja Inkoon alueella. Haasteena on kuitenkin se, että kaikki tapaukset, jotka paikallisten

kriteerien perusteella tulisi käsitellä Raasepori–Hanko–Inkoo-Ankkuritiimissä, eivät aina päädy tiimin käsiteltäviksi. Koska kaikki lastensuojeluilmoitukset käsitellään ensin keskitetysti ja Ankkuritoimintaan ohjaamisen kriteerejä sovelletaan siellä eri tavalla, osa tapauksista saattaa karsiutua pois ennen kuin ne saavuttavat paikallisen Ankkuritiimin. Jotta tavoite toteutuisi yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella, prosesseja on kehitettävä siten, että paikallisten tiimien erilaiset erityispiirteet ja toimintatavat otetaan paremmin huomioon.

Toisena toimenpiteenä lasten ja nuorten tukemiseksi turvalliseen toimintaan erilaisissa arjen tilanteissa, myös digitaalisissa ympäristöissä, on nuorisorikollisuuden torjunnan vahvistaminen muun muassa vakiinnuttamalla vakavan nuorisorikollisuuden ehkäisemisen toimintamalli. Koska hyvinvointisuunnitelmassa ei määritellä, kuka vastaa toimenpiteiden toteuttamisesta, jää epäselväksi, onko kyse sosiaali- ja terveyspalvelujen omasta

toimintamallista vai onko tarkoituksena toteuttaa se yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten poliisin ja kuntien, kanssa.

Opiskeluhuollon alueellisen yhteistyösuunnitelmaan tavoitteet ja toimenpiteet

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman ja kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelman sisällöt tukevat toisiaan. Jotta opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet voidaan toteuttaa käytännössä, on tärkeää, että opiskeluhuoltopalvelujen resurssit ovat riittävät ja että palvelut ovat saatavilla lähipalveluina.

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Myös työikäisten osalta alueellisen hyvinvointisuunnitelman sisältö tukee kaupungissa tehtävää hyvinvointityötä. Asiakirjassa käsitellään kuitenkin varsin vähän työttömille suunnattuja palveluja sekä lakisääteistä toimintaa, joka ohjaa yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa.

Yksi hyvinvointisuunnitelman tavoitteista on tukea työttömien terveyttä ja toimintakykyä sekä ohjata heitä monialaisiin palveluihin aktiivisen tuen antamiseksi. Kaupunki pitää tätä hyvänä tavoitteena, mutta valitettavasti se ei tällä hetkellä toteudu käytännössä riittävällä tavalla.

Nykyisin tarjolla olevat monialaiset palvelut eivät toimi optimaalisesti, eikä niillä työllisyyspalvelujen asiakkailla, joilla ei ole valmiuksia hoitaa asioitaan itsenäisesti, ole käytettävissään riittävästi tukea. Kaupungin näkemyksen mukaan aktiivista tukea, esimerkiksi sosiaaliohjauksen tai sosiaalityön muodossa, ei enää ole saatavilla samalla tavalla kuin aiemmin, mikä voi vaikeuttaa asiakkaiden etenemistä palvelupolullaan. Monialaisen yhteistyön toimivuutta heikentävät jäykät toimintaperiaatteet, erilaiset rajoitteet, resurssipula ja epäselvä viestintä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tiiviimpää yhteistyötä, selkeämpiä prosesseja sekä yhteistä näkemystä siitä, miten paljon tukea tarvitsevia henkilöitä kohdataan ja ohjataan palvelusta toiseen. Yksilön näkökulmasta on tärkeää saada tarvitsemansa tuki, mutta samalla juuri kunnat kohtaavat ne seuraukset, joita syntyy silloin, kun asiakkaat eivät

pääse etenemään tilanteessaan. Organisaatioiden välisen yhteistyön toimivuus on välttämätöntä, jotta kunnalla on edellytykset onnistua omassa tehtävässään.

Työttömien aktiivinen ohjaaminen terveystarkastuksiin ja tarpeen mukaiseen monialaiseen yhteistyöhön on toimenpide, jota tulee jatkossakin pitää ensisijaisen tärkeänä. Samalla toimintamalli on kuitenkin muuttunut tavalla, joka voi vaikeuttaa palvelujen saavutettavuutta osalle asiakkaista. Nykyisin asiakkaalta edellytetään aiempaa enemmän kykyä käyttää digitaalisia palveluja, kuten Lunnaa, sekä huolehtia itse ajanvarauksista ja yhteydenotoista.

Tämä voi muodostaa haasteen henkilöille, joilla on rajalliset digitaidot tai jotka tarvitsevat enemmän tukea asioidessaan eri viranomaisten kanssa. Aiemmin oli paremmin mahdollista varmistaa jo palveluun ohjaamisen yhteydessä, että asiakas sai ajan oikeaan palveluun.

Haasteita esiintyy myös tiedonkulussa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja työllisyysalueen välillä. Tällä hetkellä asiakas itse välittää tiedon terveystarkastuksen tuloksista ja jatkotoimenpiteistä työllisyyspalvelujen asiantuntijoille, vaikka usein juuri kunnan asiantuntijat ohjaavat asiakkaan terveystarkastukseen saadakseen arvion esimerkiksi asiakkaan työkyvystä. Samalla terveystarkastusten kattavuuden koetaan heikentyneen

aiempaan verrattuna.

Myös työkykytiimiin ohjautumisen prosessi hyötyisi suuremmasta selkeydestä. Tarvitaan parempaa tiedonkulkua siitä, ketkä asiakkaat ohjataan työkykytiimin palveluihin, mitä toimenpiteitä heidän kohdallaan toteutetaan ja miten tarjottava tuki voidaan kytkeä yhteen

kunnan ja työllisyysalueen tarjoamien palvelujen kanssa.

Jotta tavoite voidaan saavuttaa vaikuttavalla tavalla, tarvitaan selkeämpiä yhteistyörakenteita, sujuvampaa tiedonvaihtoa sekä toimintamalleja, jotka huomioivat niiden henkilöiden tarpeet, joiden on vaikea itsenäisesti asioida ja löytää tiensä eri palvelujen välillä.

Toimintaa ja yhteistyötä ohjaavan lainsäädännön osalta alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa viitataan sivulla 28 vanhentuneeseen, enää voimassa

olemattomaan lainsäädäntöön seuraavasti:

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 916/2012, 2. luku

Asiaa koskeva laki: Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 380/2023

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 30 §

Asiaa koskeva laki: Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023

Tärkein laki, joka puuttuu kokonaan:

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 381/2023

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2027–2030 tukee hyvin kaupungin työtä ikääntyneiden asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Sekä kaupungilla että hyvinvointialueella on yhteisiä tavoitteita mielen hyvinvoinnin vahvistamisessa, terveiden elintapojen edistämisessä, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisessa sekä turvallisuuden edistämisessä.

Kokonaisuutena hyvinvointialueen ja kaupungin toimenpiteet täydentävät toisiaan ja luovat hyvät edellytykset ikääntyneiden asukkaiden terveyden, hyvinvoinnin, turvallisuuden sekä mahdollisimman pitkään kotona asumisen tukemiselle. Kaupunki pitää myönteisenä sitä,

että kulttuurihyvinvointi on huomioitu useissa väestön hyvinvointia koskevissa yleisissä tavoitteissa ja toimenpiteissä, ja katsoo sen olevan tärkeää kaikissa ikäryhmissä. Erityisesti ikääntyneiden kohdalla kulttuurihyvinvointia tukevilla palveluilla voi olla merkittävä rooli yksinäisyyden ehkäisemisessä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemuksen vahvistamisessa.

Kaupungissa nähdään, että ikääntyneiden hyvinvoinnin kannalta keskeisimpiä tavoitteita ovat yksinäisyyden ehkäiseminen ja vähentäminen, fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen sekä kaatumistapaturmien ehkäisy. Sekä tahaton yksinäisyys että kaatumistapaturmat heikentävät

yksilön elämänlaatua, mutta aiheuttavat myös yhteiskunnalle kustannuksia niiden seurausten kautta. Tämän vuoksi on tärkeää, että molemmat organisaatiot

työskentelevät määrätietoisesti näiden riskien vähentämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelman sisältö selkeytyisi, jos toimenpiteitä täsmennettäisiin konkreettisemmiksi, niiden toteuttamisesta vastuussa olevat tahot nimettäisiin sekä jokaiselle toimenpiteelle määriteltäisiin omat mittarit. Toimenpiteet ovat sinänsä kaikki myönteisiä ja kannatettavia, mutta niiden vaikutukset riippuvat siitä, miten ne toteutetaan käytännössä. Tämä huomio koskee kaikkia suunnitelman sisältökokonaisuuksia, ei ainoastaan ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämistä käsittelevää osuutta. Olisi ollut hyvä, jos kyselyssä olisi ollut mahdollisuus kommentoida suunnitelman sisältöä myös yleisemmällä tasolla.

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Vammaisten henkilöiden kannalta palvelujen saavutettavuus on keskeisen tärkeää. Sekä palvelupisteiden esteettömyyden arviointi että henkilöstön osaamisen vahvistaminen vammaisten henkilöiden kohtaamisessa ovat tärkeitä toimenpiteitä.

Yhtenä toimenpiteenä mainitaan monikielisen väestön asioinnin kehittäminen. Kaupunki haluaa tässä yhteydessä korostaa myös oikeutta saada palvelua ruotsin kielellä sekä sitä, että erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden kannalta on tärkeää voida saada palvelua omalla äidinkielellään.

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Henkilöt, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden piiriin samalla tavoin kuin muutkin asukasryhmät. Tämän väestöryhmän kannalta on kuitenkin keskeisen tärkeää, että tulkkauspalvelut toimivat asianmukaisesti, jotta he voivat saada yhdenvertaisesti samoja palveluja kuin muutkin asukkaat.

Muut mahdolliset väestöryhmät

Raasepori on vahvasti kaksikielinen kaupunki, jossa ruotsi on enemmistökieli. Vaikka lähtökohtana ja oikeutena on, että sekä suomen- että ruotsinkieliset saavat palvelua omalla äidinkielellään, tämä ei käytännössä aina toteudu. Kaupunki haluaa korostaa, että hyvinvointialueella on velvollisuus tarjota yhdenvertaisia palveluja asiakkaan omalla äidinkielellä myös ruotsinkielisille, eikä kuntien henkilöstön tehtävänä ole toimia hyvinvointialueen käännöspalveluna. Sen lisäksi, että ruotsinkielisillä on oikeus saada sosiaali- ja terveyspalveluissa palvelua omalla äidinkielellään, ruotsin kieli tulee huomioida myös esimerkiksi asukastilaisuuksissa, tiedotus- ja kampanjamateriaaleissa sekä muussa viestinnässä. Esimerkkinä tilanteesta, jossa tämä ei toteudu, voidaan mainita hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten kokouspöytäkirjat. Ne ovat saatavilla ainoastaan suomen kielellä, mikä asettaa ruotsinkieliset asukkaat eriarvoiseen asemaan ja heikentää heidän mahdollisuuksiaan osallisuuteen, koska aineisto ei ole heille yhtä saavutettavaa kuin

suomenkielisille.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on tärkeä rooli ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämisen tukemisessa valtakunnallisesti. Tämän vuoksi on toivottavaa, että hyvinvointialue pyrkii aktiivisesti toimimaan tässä asiassa edelläkävijänä ja hyvänä esimerkkinä.

Suunnitelmassa huomioidaan eri väestöryhmät periaatteellisella tasolla, mutta ruotsinkielisen väestön tarpeet, pitkäaikaissairaat henkilöt sekä useat muut

vähemmistöryhmät voitaisiin tuoda selkeämmin esiin omien tavoitteiden, mittareiden tai konkreettisten toimenpiteiden avulla, jotta yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutuminen käytännössä voidaan varmistaa.

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteet

-

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Mahdolliset muut väestöryhmät

-

Malvela Maj-Len
Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki